

Epistolari Joan Coromines

L'edició completa de l'*Epistolari Joan Coromines* és un dels projectes que està portant a terme la [Fundació Pere Coromines](#), convençuda de la importància d'aquests epistolaris per a la història, si més no cultural, de Catalunya. Importància que s'incrementa pel silenci a què es va veure sotmès el nostre país per culpa de la dictadura franquista. La recuperació d'aquest passat, d'aquesta memòria històrica, per mitjà de la comunicació epistolar dels caps de brot, de les elits intel·lectuals catalanes, esdevé en determinats aspectes imprescindible. Els epistolaris d'aquesta època, com els de Joan Coromines, són materials preciosos que contenen informació necessària per reblir els forats que la nostra realitat ha deixat en la nostra història. També cal destacar el fet que els interlocutors d'aquests reculls epistolars són persones d'una alta qualitat humana i moral, amb un ús de la llengua exemplar, modèlic. Totes aquestes característiques fan dels epistolaris de la nostra intel·lectualitat del segle passat, dels quals formen part els volums de la correspondència de Joan Coromines, una perla preciosa que la Fundació Pere Coromines considera que cal preservar i donar a conèixer.

La Fundació Pere Coromines també creu que aquests epistolaris, escrits majoritàriament durant les tres primeres quartes parts del segle XX, són els últims capítols del gènere epistolar entès com un gènere fruit d'una necessitat espontània. Amb ells s'acaba el gènere epistolar. Avui dia els diversos sistemes de comunicació, més immediats i fàcils, condemnen el gènere epistolar a la desaparició. Per tant, som davant els darrers exemplars d'una espècie en via d'extinció. La Fundació Pere Coromines considera que això també és un al·licient afegit a l'hora d'enfrontar-se a epistolaris com els de Joan Coromines.

El projecte d'edició de l'*Epistolari Joan Coromines* es va iniciar l'any 1998, dins la col·lecció «Textos i Estudis», creada expressament per a l'ocasió, a un ritme d'edició aproximat de dos volums per any.

Cada volum s'obre amb un pròleg encarregat a una persona de prestigi reconegut en els temes sobre els quals versen els epistolaris. D'aquesta manera, intel·lectuals de la talla d'Aina Moll, Marina Gustà, Jaume Medina, Jaume Pérez Montaner, José M. Murià, Manuel Castellet, Albert Manent i Josep Massot i Muntaner han prologat els diversos volums apareguts fins ara. Tot seguit es transcriuen els textos aplegats, anotats convenientment. El volum es clou amb els preceptius índexs de mots i de noms, i tot plegat és embolicat amb unes cobertes dissenyades expressament per l'artista Perejaume.

Així, tot just un any després de la mort del nostre filòleg, la publicació de la relació epistolar mantinguda amb el seu Mestre, Pompeu Fabra, impulsor de la codificació ortogràfica i gramatical de la llengua catalana, obria aquesta col·lecció i aquest ambiciós projecte editorial. No és gratuït l'inici de la publicació de l'*Epistolari Joan Coromines* amb el recull i la publicació de la correspondència de Coromines amb Fabra, sinó que és explícita la voluntat de remarcar la relació especial de Mestre i Deixeble establerta entre ells dos, expressada en una de les cartes pel mateix Fabra. El volum, a més, contenia una sèrie de materials complementaris inèdits de Pompeu

Fabra, que havien quedat en possessió de Joan Coromines, que, recordem, va ser l'encarregat de publicar pòstumament la darrera gramàtica del Mestre.

Els volums que es van publicar després contenien la relació epistolar de Joan Coromines amb el filòleg illenc més important del seu temps, Francesc de B. Moll. A continuació es publicaren les cartes intercanviades amb l'escriptor Josep Pla, a les quals seguiren les del prestigiós assagista valencià Joan Fuster. El volum cinquè contenia l'epistolari de Joan Coromines amb el poeta i escriptor Carles Riba, president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i figura de referència de la Catalunya postfranquista en la defensa de la llengua, la cultura i la identitat catalanes. A continuació es publicà el volum que contenia la relació epistolar amb Hipòlit Nadal i Mallol, director de la revista *Ressorgiment*, de Buenos Aires, i Avel·lí Artís i Balaguer, director de *La Nostra Revista*, de Mèxic, i pare de l'escriptor Avel·lí Artís-Gener, *Tísner*, representants de l'irreductible exili català.

Tot seguit aparegué el volum que recollia el centenar llarg de cartes que durant gairebé quaranta anys es van intercanviar el nostre filòleg amb l'escriptor i editor Joan Sales, i l'*Epistolari Joan Coromines & Josep Maria de Casacuberta*, que aplegava la correspondència amb el prestigiós editor d'«Els Nostres Clàssics», de l'Editorial Barcino.

L'*Epistolari Pere Coromines & Joan Coromines*, que aplega més de tres-centes cartes entre 1925 i 1939, any de la mort de Pere Coromines, en un volum de més de mil pàgines, esdevenia un document fonamental per conèixer de prop la formació lingüística i humana de Joan Coromines i la influència que exerciren sobre ell el seu pare i els seus mestres Antoine Meillet, Maurice Grammont i Jakob Jud.

Posteriorment es publicà la correspondència amb Manuel Sanchis Guarner, el filòleg valencià més important del seu temps.

Finalment, l'*Epistolario Joan Coromines & Ramón Menéndez Pidal* és la crònica íntima de l'elaboració titànica —i l'adjectiu no és gratuït— del *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*, de Joan Coromines. Aquest epistolari il·lustra, a més, les relacions de Coromines amb els caps de brot de la filologia espanyola.

Darrerament s'ha publicat l'*Epistolari Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer*, el qual reuneix la totalitat de la correspondència conservada entre Joan Coromines i el polític i escriptor Lluís Nicolau d'Olwer. En total es tracta de quaranta-quatre cartes intercanviades entre 1930 i 1961, tot i que la majoria de la correspondència conservada és posterior a la Guerra Civil, amb un Nicolau d'Olwer exiliat a Mèxic i un Joan Coromines que fa la vaivé entre Chicago i Barcelona. Aquesta correspondència expressa clarament el tarannà i la clarividència d'un «àcid gentilhome» com Lluís Nicolau d'Olwer, homes d'una mentalitat d'Estat, que van donar cobertura política i cultural a la nostra realitat nacional a través del catalanisme.

Josep Ferrer
Coeditor

Col·lecció «Textos i Estudis»

1. *Pompeu Fabra i Joan Coromines. La correspondència dels anys de l'exili*

A cura de Joan Ferrer, Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 1998

2. *Epistolari Joan Coromines - Francesc de B. Moll*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2000

3. *Epistolari Joan Coromines & Josep Pla*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines / Edicions Destino,

Barcelona, 2001

4. *Epistolari Joan Coromines & Joan Fuster*

A cura de Joan Ferrer, Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2001

5. *Epistolari Joan Coromines & Carles Riba*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2002

6. *Epistolari de Joan Coromines amb exiliats catalans d'Amèrica: Hipòlit Nadal i Mallol i Avel·lí Artís i Balaguer*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2003

7. *Epistolari Joan Coromines & Joan Sales*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2004

8. *Epistolari Joan Coromines & Josep Maria de Casacuberta*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2005

9. *Epistolari Pere Coromines & Joan Coromines*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2006

10. *Epistolari Joan Coromines & Manuel Sanchis Guarner*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2006

11. *Epistolario Joan Coromines & Ramón Menéndez Pidal*

A cura de José Antonio Pascual i José Ignacio Pérez Pascual

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2006

12. *Epistolari Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2008

13. *Epistolari Joan Coromines & Francesc Cambó. La gènesi de la «Miscel·lània Fabra»*

A cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas

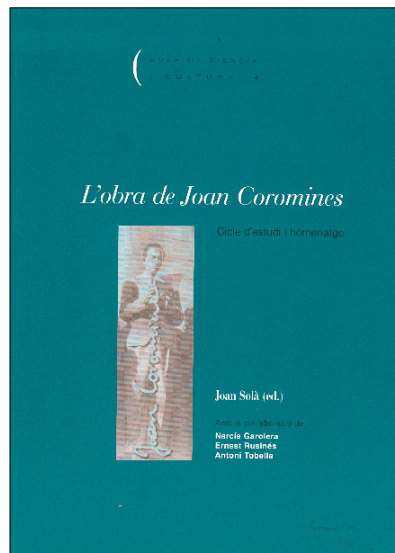
Fundació Pere Coromines

Barcelona, 2008 [En premsa]

L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge

Joan Solà (ed.),
amb la col·laboració de Narcís Garolera, Ernest Rusinés
i Antoni Tobella
Fundació Caixa Sabadell
Sabadell, 1999
ISBN: 84-95166-08-9
Nombre de pàgines: 313

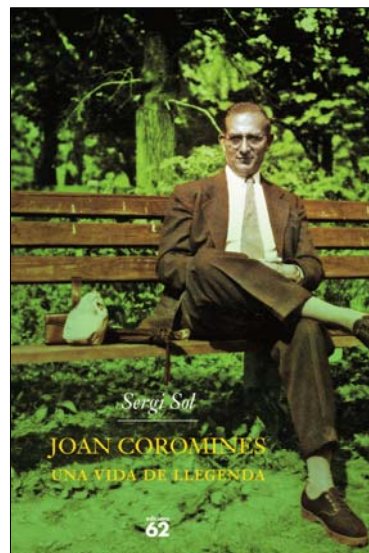

Aquest llibre recull el cicle internacional de conferències fetes a la [Fundació Caixa Sabadell](#) i a la [Universitat de Barcelona](#) l'any 1998, més una sèrie de treballs complementaris, fins a un total de vint aportacions. La intenció era de fer una valoració extensa i rigorosa dels múltiples aspectes de l'obra d'un lingüista reconegut per tothom com un dels més grans d'Europa, incloent-hi també extenses notícies biogràfiques i bibliogràfiques. L'índex dóna una idea prou clara d'aquests aspectes. Els autors procedien de les terres de parla catalana, d'Espanya, d'Itàlia i d'Alemanya, i se'ls va demanar que parlessin amb total llibertat de l'aspecte que se'ls encomanava. És la primera obra escrita amb aquesta amplitud de pretensions.

Joan Solà
editor

Joan Coromines, una vida de llegenda

Sergi Sol
Edicions 62
Barcelona, 2005
ISBN: 84-2975-683-3
Nombre de pàgines: 361

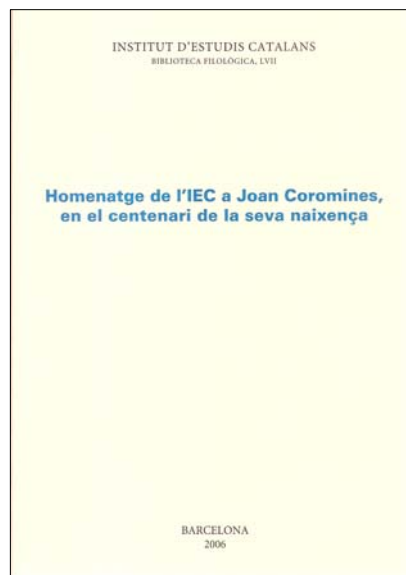

Joan Coromines va ser, des de molts punts de vista, un personatge extraordinari. En ell, passió, talent i intel·ligència conflüen en un grau altíssim. Amb aquestes qualitats, i amb una tenacitat implacable i un compromís nacional il·limitat, va construir una obra lingüística que és essencial en l'àmbit del català (i també del castellà) i que, alhora, és d'una singularitat extrema dins el context científic internacional. Per bastir aquesta obra, en el curs de molts decennis, Joan Coromines va recórrer a peu tots els municipis dels Països Catalans; excursionista empedreït, també va ser el primer català a coronar un cim verge andí de més de cinc mil metres. Perquè la llarga vida de Joan Coromines el va portar a viure i protagonitzar alguns dels episodis més vibrants i audaçs dels anys vint i trenta del segle XX, a pagar amb exilis les dictadures de Primo de Rivera i de Francisco Franco, a exercir la docència en universitats diverses (a Barcelona, a l'Argentina, als Estats Units), però sempre posant la seva vida al servei d'un ideal que no és altre sinó el redreçament de la pàtria. La conjuntura històrica, el llegat familiar i l'entorn que Joan Coromines es va triar van contribuir de manera diversa a la configuració d'una personalitat que ha esdevingut llegendària. Aquest llibre de Sergi Sol ens proposa una aproximació exhaustiva i minuciosa a aquesta figura incomparable.

Homenatge de l'IEC a Joan Coromines, en el centenari de la seva naixença

Antoni M. Badia i Margarit (ed.)
Institut d'Estudis Catalans
Biblioteca Filològica, LVII
Barcelona, 2006
ISBN: 84-7283-886-2
Nombre de pàgines: 172

L'«[Homenatge de l'IEC a Joan Coromines, en el centenari de la seva naixença](#)» quedà concretat en un cicle de set conferències i una taula rodona que es recullen en aquest llibre i que, des del punt de vista temàtic, quedaren repartides en dos grups: la seva obra (les cinc primeres conferències) i la seva vida (dues conferències i la taula rodona).

Les dues primeres xerrades (de [Germà Colón](#), filòleg i membre de l'IEC, i de José Antonio Pascual, vicedirector de la [Real Academia Española](#)), bé que sota signes oposats (aquella, posant reserves; aquesta, apologètica), són una introducció utilíssima a la lectura dels diccionaris etimològics de Coromines. La tercera (d'[Eva Buchi](#), directora de recerca del [Centre national de la recherche scientifique](#)), en comparar les dotze etimologies del romanès amb l'enorme quantitat de lèxic estudiat als diccionaris de Coromines, resulta un model en metodologia historicolingüística. Les dues conferències que completen el primer grup (dels filòlegs [Aitor Carrera](#) —sobre l'aranès— i de [Xavier Terrado](#) —sobre l'*Onomasticon*—) aprofundeixen les aportacions de Coromines.

El segon grup de conferències (de Josep Ferrer i Costa i Joan Pujades i Marqués, sobre l'epistolari de Coromines, i de [Max Cahner](#), sobre el compromís de Coromines amb el país) i la taula rodona, sobre maneres de treballar i d'ésser de Coromines, arrodoneixen el cicle que es desenvolupà del 5 d'abril al 17 de maig de 2005.

Antoni M. Badia i Margarit
Editor de l'obra

Studia in honorem Joan Coromines

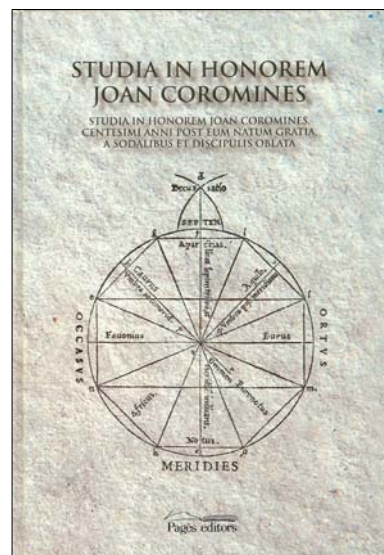
Emili Casanova i Herrero i Xavier Terrado i Pablo (ed.)

Pagès Editors

Lleida, 2007

ISBN: 978-84-9779-516-6

Nombre de pàgines: 481

El llibre *Studia in honorem Joan Coromines* és un homenatge al mestre de la filologia catalana en el centenari del seu naixement. Consta de dues parts: la primera conté divuit col·laboracions escrites per amics i deixebles del mestre, que van respondre a la convocatòria de miscel·lània que van fer Vicenç Rosselló, Emili Casanova i Xavier Terrado; la segona, que recull tretze articles, és fruit de la jornada d'estudi que es va celebrar en honor de Joan Coromines a la Facultat de Filologia de la Universitat de València al desembre del 2005.

Les llengües en què estan escrits els articles són el català, el castellà i, en un cas, el benasquès. La varietat temàtica és destacable: toponímia, onomàstica, fonètica històrica, morfologia històrica, dialectologia, lexicologia i etimologia.

Xavier Terrado
Editor

Joan Coromines i la filologia romànica

Teresa Cabré, Marta Prat i Joan Torruella (ed.)

UAB, Servei de Publicacions

Bellaterra, 2008

ISBN: 978-84-490-2546-4

Nombre de pàgines: 203

Joan Coromines i la filologia romànica aplega les conferències i aportacions científiques dels professors convidats a la Jornada d'Homenatge a Joan Coromines, inscrita en el marc dels actes programats dins l'Any Coromines amb motiu del centè aniversari del seu naixement (1905). Aquesta jornada va tenir lloc a la [Facultat de Filosofia i Lletres](#) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) el 13 de desembre de 2005.

Cal destacar la conferència inaugural, «Joan Coromines, lingüista», a càrrec del lingüista Joseph Gulsoy, i la conferència de clausura, «Joan Coromines i l'etimologia catalana», a càrrec del membre de l'IEC [Joan Veny](#). L'obra també conté els temes principals que es van debatre a les taules rodones de col·laboradors de Joan Coromines (el mateix Joseph Gulsoy, Marx Cahner i Joan Ferrer) i de crítics i estudiosos de l'obra del lingüista (Glòria Claveria i els membres de l'IEC [Germà Colón](#) i [Josep Moran](#)).

A més a més, el volum inclou la presentació de l'exposició virtual de la UAB sobre l'Any Coromines, preparada per la professora Mila Segarra, i un recull de fotografies cedides per la [Fundació Pere Coromines](#), comentades pel professor Josep Ferrer, president d'aquesta entitat.

Joan Coromines, vida y obra

Antoni M. Badia i Margarit i Joan Solà (ed.),
amb la col·laboració d'Ernest Rusinés

Gredos

Madrid, 2008

ISBN: 978-84-2493-555-6

Nombre de pàgines: 1.199

Joan Coromines, vida y obra és, com indiquen els seus editors en la introducció, el colofó de l'Any Coromines, que va finalitzar a principis de l'any 2007. En la primera part, titulada «Sobre la vida y la obra de Joan Coromines», s'inclouen una sèrie d'articles de reconeguts investigadors que aspiren a donar una notícia objectiva de la vida i de l'obra del gran filòleg català, dirigida a especialistes i al públic culte en general. Entre aquests textos destaquen, per exemple, els dels tres col·laboradors seus més destacats —[Philip D. Rasico](#), Joseph Gulsoy i [José Antonio Pascual](#), vicedirector de la [Real Academia Española](#)— i els de romanistes com ara Alberto Várvaro.

La segona part, «Antología de Joan Coromines», està formada per una selecció de divuit articles de Joan Coromines, transcrits a partir de la darrera versió en què van aparèixer. Aquesta transcripció ha respectat els criteris ortogràfics, tipogràfics i bibliogràfics vigents en l'època en què van ser publicats.

Breve diccionario etimológico de la lengua castellana

Joan Coromines, amb pròleg de José Antonio Pascual
3a ed.

Editorial Gredos

Madrid, 2008

ISBN: 978-84-2493-555-9

Nombre de pàgines: 596

Dir a qui i per a què es destina és fer la millor definició d'un llibre. Aquest s'ha escrit per al públic no especialitzat en lingüística, amb l'objecte d'informar-lo breument i clara del que se sap sobre l'origen de les paraules castellanes conegudes comunament per la gent educada. He pensat, doncs, en quatre tipus de lectors: estudiants de totes les disciplines, recordant-me, tanmateix, que els de ciències humanístiques i filològiques l'utilitzaran, naturalment, més que d'altres; estrangers cultes que miren d'adquirir del castellà un coneixement una mica sistemàtic, no merament pràctic; professors que ensenyen qualsevol matèria; erudits no lingüistes i lingüistes especialitzats en altres llengües, romàniques o no romàniques, i, en general i molt especialment, tot el públic educat de la llengua castellana que no s'acontenti amb un coneixement superficial del seu idioma. L'etimologista, l'investigador de filologia hispànica, l'erudit a la recerca de dades i tots aquells que es vegin amb forces per formar-se un judici personal en els problemes etimològics hauran de recórrer al meu *Diccionario crítico etimológico*, del qual aquest és una versió abreujada i renovada.

Joan Coromines

Autor

1 de gener de 1961